

Latvijas Republikas Konkurences padome

2011. gada publiskais pārskats

SATURS

Konkurences padomes priekšsēdētājas uzruna	3
I. Pamatinformācija	4
1.1. Konkurences padomes struktūra	5
II. Konkurences padomes darbības rezultāti 2011. gadā	6
2.1. Konkurences padomes pieņemtie lēmumi	7
<i>Piemērotie naudas sodi</i>	<i>9</i>
2.2. Tiesvedība	10
2.3. Konkurences likuma pārkāpumu izmeklēšana	11
<i>Aizliegtas vienošanās</i>	<i>11</i>
<i>Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana</i>	<i>12</i>
<i>Uzņēmumu apvienošanās kontrole</i>	<i>13</i>
2.4. Tirgus uzraudzība	13
2.5. Normatīvo aktu pilnveidošana	16
2.6. Starptautiskā sadarbība	17
<i>Dalība Eiropas Savienības tiesību aktu izstrādē un izpildē</i>	<i>19</i>
<i>Dalība mērķsadarbības projekta īstenošanā Moldovas konkurences uzraudzības iestādē</i>	<i>20</i>
III. Konkurences padomes pārvaldība	21
3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	21
3.2. Personāls	22
<i>Personāla izglītība</i>	<i>23</i>
3.3. Iestādes darbības uzlabošana	23
IV. Komunikācija ar sabiedrību	25
<i>Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi</i>	<i>25</i>
<i>Sabiedrības līdzdalība</i>	<i>27</i>
V. Plāni 2012. gadam	28

KONKURENCES PADOMES PRIEKŠSĒDĒTĀJAS UZRUNA

Noslēdzot 2011. gadu, Konkurences padome var uzskaitīt 13 pagājušā gada laikā atklātus konkurences tiesību pārkāpumus, kuros bijuši iesaistīti kopumā 44 uzņēmumi. 11 no šiem pārkāpumiem bijuši smagākie Konkurences likuma pārkāpumi – aizliegtas vienošanās vai dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

Kā to vērtēt?

Tas, ka šādi pārkāpumi ir bijuši un katrs no tiem savā veidā kropļojis tirgu, ļaujot uzņēmumam savu attīstību panākt uz patērētāju vai citu, godīgi strādājošu, uzņēmumu rēķina, ir grūti izlīdzināms kaitējums. Konkurences tiesību teorijā pastāv uzskats, ka neviens sods nespēj atsvērt tās izmaiņas tirgū, ko rada aizliegtas darbības.

Un tomēr – katrs atklāts un novērsts pārkāpums ir svarīga uzvara cīņā ar cilvēku vēlmi gūt biznesa panākumus negodprātīgi. Katrs lēmums ne vien risina konkrēto situāciju, bet arvien stiprina sabiedrības apziņu, ka Latvijā šādiem pārkāpumiem nav un nebūs vietas.

Tieši tāpēc svarīgs ir 22 Latvijas komercbankām piemērotais sods par aizliegtu vienošanos, vairāk kā 8 gadu garumā nosakot starpbanku komisijas maksas. Svarīgs ir sods pārtikas mazumtirdzniecības lielveikalam par konkurējošu specializēto pārtikas veikalu attīstības kavēšanu, neļaujot tiem nomāt telpas tirdzniecības centros, kuros darbojas konkrētais lielveikals. Un tāpēc svarīgs ir arī sods par divu nelielu būvniecības uzņēmumu aizliegtu vienošanos salīdzinoši maza iepirkuma ietvaros. Un tāpēc šie 13 atklātie pārkāpumi ir labs rezultāts.

Parakstu šo ziņojumu par iestādes darbu, jau zinot, ka nākamajā gadā to darīs cits vadītājs. Tāpēc esmu gandarīta, ka varu viņam nodot spēcīgu, saliedētu profesionāļu komandu, kas šādus labus rezultātus spējīga sasniegt. Tieši Konkurences padomes darbiniekiem gribu pateikties par viņu entuziasmu, vērību un varēšanu, kas ļāva konkurences tiesību aizsardzību Latvijā izveidot tādu, kāda tā ir šobrīd – ar labu normatīvo regulējumu, ekonomiski un juridiski labi pamatotiem uzraugošās institūcijas lēmumiem, kā arī uzkrātu zināšanu bāzi, kas palīdz saskatīt un novērst tirgū pastāvošos konkurences kropļojumus.

Nākamajā gadā iestādi gaida jauni izaicinājumi. Uz sākot 2012. gadu, Konkurences padomes lietvedībā ir 29 lietas, kurās jāturpina izmeklēšana.

Arī turpmāk prioritāri pievērsoties smagāko Konkurences likuma pārkāpumu atklāšanai un novēršanai, Konkurences padome īpašu uzmanību pievērsīs tirgiem, kas visvairāk ietekmē iedzīvotāju ikdienas izdevumus – pirmās nepieciešamības pārtikas precēm, degvielai, medicīnai u.c. Pastiprināta uzmanība tiks pievērta arī publisko iepirkumu pretendentu darbībām, jo karteļu vienošanās var ievērojami sadārdzināt jebkuru iepirkumu, tā piespiežot valstij vai pašvaldībai un tātad arī iedzīvotājiem pārmaksāt.

Tāpat Konkurences padome paredzējusi turpināt darbu pie Konkurences likuma grozījumu izstrādes, lai nodrošinātu, ka godīgu konkurenci Latvijā iespējams aizstāvēt maksimāli efektīvi.

Ieva Jaunzeme
Konkurences padomes priekšsēdētāja

I. PAMATINFORMĀCIJA

Latvijas Republikas Konkurences padome ir tiešās valsts pārvaldes iestāde, kas darbojas Ekonomikas ministrijas pārraudzībā un īsteno valsts politiku konkurences attīstības un aizsardzības jautājumos. Konkurences padomes neatkarība, veicot izmeklēšanas un pieņemot lēmumus, ir noteikta Konkurences likumā.

Konkurences padomes mērķis ir nodrošināt iespēju katram tirgus dalībniekam veikt ekonomisko darbību brīvas un godīgas konkurences apstākļos, kā arī nodrošināt labvēlīgus apstākļus konkurences saglabāšanai, aizsardzībai un attīstībai sabiedrības interesēs.

Konkurences padomes uzdevumi un tiesības ir noteiktas Konkurences likumā, Reklāmas likumā, Eiropas Padomes regulā Nr. 1/2003 „Par konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Eiropas Kopienas dibināšanas Līguma 81. un 82. pantā”, Ministru kabineta 2008. gada 29. septembra noteikumos Nr. 795 „Konkurences padomes nolikums” un citos normatīvajos aktos.

Ar savu darbību iestāde īsteno budžeta programmas „Godīgas konkurences nodrošināšana, iekšējā tirgus un patērētāju tiesību aizsardzība” (26.00.00) apakšprogrammu „Konkurences politikas ieviešana” (26.02.00).

Konkurences padomes uzdevumi:

1. Nodrošināt konkurenci regulējošo tiesību aktu visaptverošu piemērošanu, lai:
 - tirgus dalībnieki neslēgtu aizliegtas vienošanās;
 - apvienošanās gadījumā nenotiktu tādas izmaiņas konkrētajā tirgū, kas varētu negatīvi ietekmēt patērētājus un citus tirgus dalībniekus;
 - tirgus dalībnieki neizmantoju ļaunprātīgi savu dominējošo stāvokli, tādējādi negatīvi ietekmējot citus tirgus dalībniekus un patērētājus;
 - tirgus dalībnieki neizplatītu tādu maldinošu reklāmu, kura būtiski ietekmē konkurenci kopumā;
2. Atbilstoši Konkurences padomes kompetencei veicināt konkurenci tajos tirgos, kur nav konkurences vai tā ir ierobežota;
3. Nodrošināt, lai citu valsts institūciju izstrādātie normatīvie akti nodrošinātu konkurences aizsardzību, saglabāšanu un attīstību;
4. Nodrošināt, lai sabiedrība saņemtu plašu informāciju par konkurences ietekmi uz tirgus darbību un iedzīvotāju labklājību;
5. Nodrošināt, lai Latvijas intereses tiktu pilnvērtīgi pārstāvētas attiecīgajās Eiropas Savienības un starptautiskajās organizācijās.

Konkurences padomes darbības virzieni ir konkurences aizsardzība, konkurences veicināšana, kā arī iestādes lomas stiprināšana Eiropas Savienības tiesību aktu izstrādē, izpildē un starptautiskajās organizācijās un sadarbības tīklos.

Šo darbības virzienu ietvaros 2011. gadam Konkurences padome bija izvirzījusi noteiktas prioritātes – atklāt un novērst smagākos Konkurences likuma pārkāpumus (karteļa vienošanās un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu), veikt plašas tirgus uzraudzības aktivitātes, lai savas kompetences ietvaros novērstu konkurences kropļojumus patērētājiem īpaši būtiskos tirgos, un turpināt sabiedrības informēšanas aktivitātes. Tāpat tika paredzēts pilnveidot informācijas iegūšanas sistēmu, kā arī efektīvizēt izmeklēšanas procesu, lai nodrošinātu, ka lēmumi tiek pieņemti iespējami īsākos termiņos.

1.1. Konkurences padomes struktūra

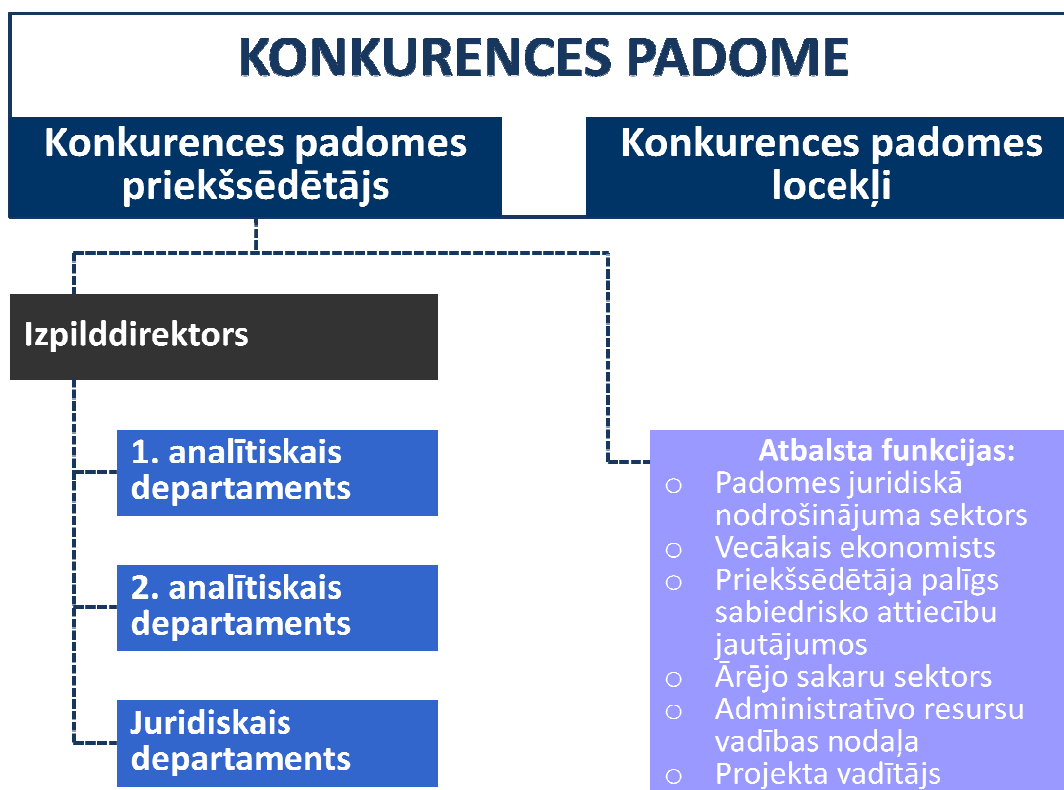
Saskaņā ar Konkurences padomes reglamentu, kurā noteikta tās struktūra, kompetences sadalījums, vadība un darba organizācija, Konkurences padomes sastāvā ietilpst koleģiālā lēmējinstītūcija, patstāvīgās struktūrvienības un izpildinstitūcija (skat. 1. att.):

1. Lēmējinstītūcija – Konkurences padome

Konkurences padomes sastāvā ir tās priekšsēdētājs un divi Konkurences padomes locekļi. Konkurences padomi vada Konkurences padomes priekšsēdētājs. Konkurences padomes priekšsēdētāju un Konkurences padomes locekļus pēc ekonomikas ministra ieteikuma amatā apstiprina Ministru kabinets. Priekšsēdētāja un padomes locekļu pilnvaru laiks ir pieci gadi, tāpat šīs amatpersonas iespējams iecelt amatā atkārtoti. Konkurences padomes priekšsēdētāja pakļautībā darbojas padomes struktūrvienības (Administratīvo resursu vadības nodaļa un Ārējo sakaru sektors), kā arī padomes juridiskā nodrošinājuma sektora vadītājs, vecākais ekonomists, padomes priekšsēdētāja palīgs sabiedrisko attiecību jautājumos un projekta vadītājs.

2. Izpildinstitūcija – Izpilddirekcija:

Konkurences padomes darbu nodrošina Izpilddirekcija, kas pilda ekspertu funkcijas, sagatavo dokumentus un lēmumu projektus izskatīšanai Konkurences padomes sēdēs un īsteno Konkurences padomes pieņemto lēmumu izpildi. Tās darbu vada izpilddirektors, kas ir tieši pakļauts Konkurences padomes priekšsēdētājam. Izpilddirekcijas struktūrvienības – divi analītiskie departamenti un Juridiskais departaments – izskata iesniegumus un izmeklē Konkurences likuma pārkāpumus, sagatavo atzinumus un lēmumu projektus, veic konkurences vides uzraudzību, nodrošina lēmumu tiesisko pienākumu izpildes kontroli un pārstāv Konkurences padomi tiesās.

1. attēls. Konkurences padomes struktūras shēma

II. KONKURENCES PADOMES DARBĪBAS REZULTĀTI 2011. GADĀ

2011. gadā Konkurences padome ir sasniegusi visus plānotos rezultātos rādītājus, kas iestādei noteikti budžeta apakšprogrammas „Konkurences politikas ieviešana” ietvaros (skat. 1. tabulu).

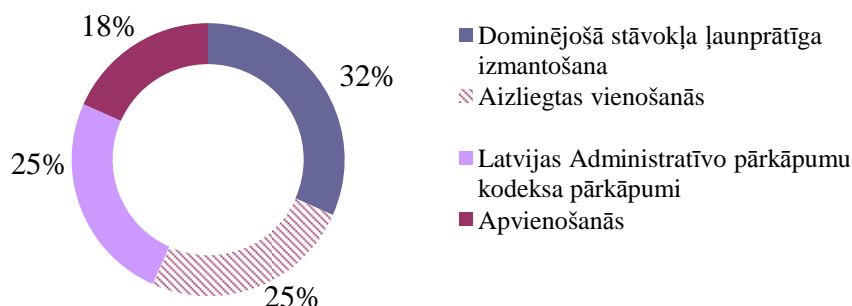
1. tabula. Konkurences padomes darbības rezultatīvie rādītāji

Nr.	Pasākuma/ darbības rezultāts aktivitāte	Plānotais rezultatīvais rādītājs	Sasniegtais rezultatīvais rādītājs
1.	Veiktas smagāko Konkurences likuma pārkāpumu (aizliegto vienošanos un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas) izmeklēšanas (maksimālais skaits)	18	21
2.	Smagāko Konkurences likuma pārkāpumu izmeklēšanas ilgums (vidējais mēnešu skaits, salīdzinot ar Konkurences likumā noteiktajiem 24 mēnešiem)	15	11
3.	Veiktas pārbaudes par dominējošā stāvokļa mazumtirdzniecībā ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma ievērošanu (pasākumu skaits)	8	10
4.	Veiktas uzņēmumu apvienošanās kontroles (maksimālais lietu skaits)	7	11
5.	Ziņojumu par tirgus dalībnieku apvienošanas izskatīšanas laiks (Konkurences likumā noteiktais ilgums 120 dienas)	100	83
6.	Veikta konkurences situācijas izpēte tirgus uzraudzības lietu ietvaros (uzraudzības lietu skaits), īpašu uzmanību pievēršot tādām jomām kā pārtikas eļļa, sāls, cukura realizācija, degvielas mazumtirdzniecība, sadzīves pakalpojumi iedzīvotājiem u.c.	12	13
7.	Konkurenci regulējošo normatīvo aktu skaidrojumi un atzinumi par tiesību aktiem (skaits)	60	68
8.	Organizētas apmācības, semināri, konferences nozaru asociāciju pārstāvjiem, pašvaldībām, uzņēmējiem un tiesnešiem par konkurences tiesībām Latvijā un ES (pasākumu skaits)	2	2
10.	Veikta iestādes pārstāvība tiesā (skaits)	45	50

Attiecīgi saskaņā ar plānoto Konkurences padome ir sniegusi gan tai uzticētos starpiestāžu, gan publiskos pakalpojumus: izskatījusi iesniegumus par Konkurences likuma un Reklāmas likuma pārkāpumiem, sniegusi konsultācijas par konkurences tiesību jautājumiem, izskatījusi iesniegumus par tirgus dalībnieku paziņoto vienošanos, pieņēmusi lēmumus par tirgus dalībnieku apvienošanu, kā arī informējusi sabiedrību par konkurences aizsardzības un uzraudzības jomas jautājumiem.

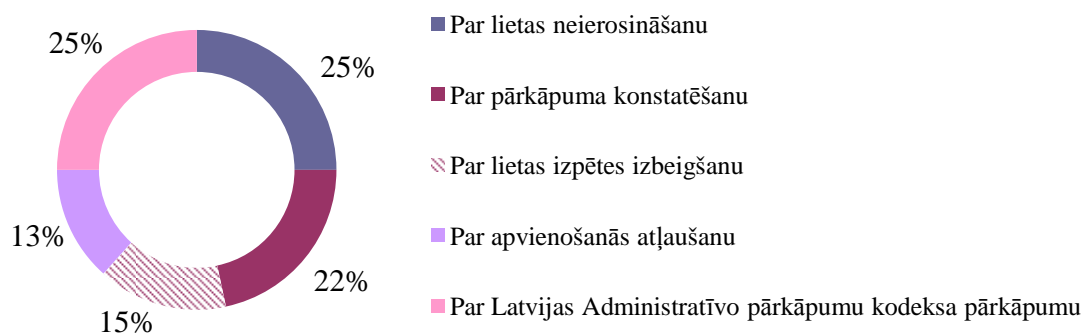
2.1. Konkurences padomes pieņemtie lēmumi

2011. gadā Konkurences padome pieņēma kopumā 60 lēmumus par Konkurences likuma iespējamajiem pārkāpumiem (skat. 2. att.). Ar 13 lēmumiem tika konstatēti Konkurences likuma pārkāpumi, par kuriem kopumā 44 uzņēmumiem piemēroti naudas sodi 6 298 931,47 latu apmērā. Tāpat pērn 15 gadījumos Konkurences padome piemērojusi naudas sodus par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa pārkāpumiem (kopumā 8120 latu apmērā).

2. attēls. Konkurences padomes 2011. gadā pieņemto gala lēmumu sadalījums pa pārkāpumu veidiem

2011. gadā par galvenajām prioritātēm konkurences aizsardzības jomā Konkurences padome bija noteikusi smagāko konkurences pārkāpumu – vienošanās aizlieguma pārkāpumu un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas – atklāšanu un novēršanu. Šajā jomā pērn pieņemti kopumā 34 lēmumi un ar 11 no tiem tika konstatēti pārkāpumi, tādējādi kopumā sodīti 42 uzņēmumi un tiem piespriesti naudas sodi 6 262 276,47 latu apmērā.

3. attēls. 2011. gadā pieņemto gala lēmumu veidi

Lēmumi par pārkāpuma konstatēšanu kopumā 2011. gadā tika pieņemti 22 % no visām noslēgtajām lietām.

25 % gadījumu Konkurences padome lēma par lietas neierosināšanu, jo tirgus dalībnieku iesniegumos paustās bažas par iespējamiem pārkāpumiem neapstiprinājās. 15 % lēmumu pieņemti par lietas izpēti izbeigšanu gadījumos, kad sākotnējā informācija liecināja par iespējamu Konkurences likuma pārkāpumu, taču izpēti gaitā tas netika pierādīts, savukārt 13 % lēmumu saistīti ar apvienošanās kontroli (skat. 3. att.).

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, daudz – 25 % no visiem pieņemtajiem – bijuši lēmumi par naudas sodu piemērošanu tirgus dalībniekiem, kuri pārkāpuši Latvijas Administratīvo

pārkāpumu kodeksu. Attiecīgi šie uzņēmumi vai nu nav snieguši informāciju, vai snieguši nepatiesus datus, vai arī nav pildījuši Konkurences padomes lēmumu un amatpersonu likumīgas prasības.

2. tabula. Lēmumu statistikas kopsavilkums:

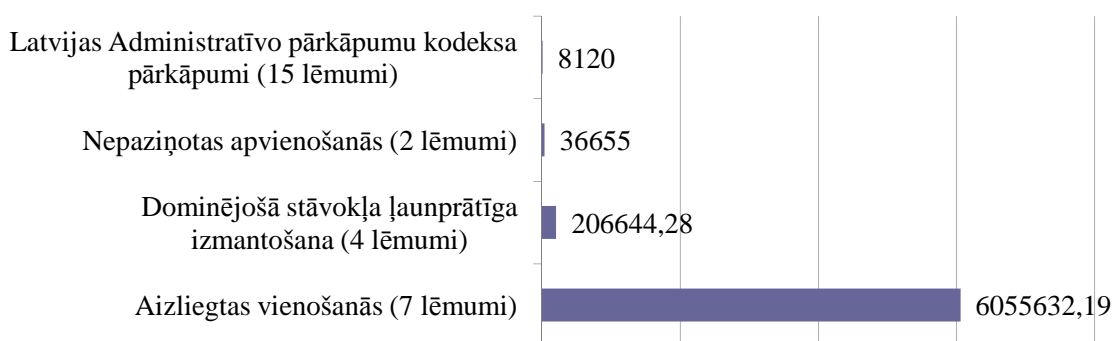
Aizliegtas vienošanās	15
Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu	7
Par lietas neierosināšanu	4
Par lietas izpētes izbeigšanu	4
Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana	19
Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu	4
Par lietas neierosināšanu	11
Par lietas izpētes izbeigšanu	4
Uzņēmumu apvienošanās	11¹
Par apvienošanās atļaušanu	9
Par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu par apvienošanās savlaicīgu nepaziņošanu	2
Par lietas izpētes izbeigšanu	1
Reklāmas likuma pārkāpumi	0
Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa pārkāpumu	15
Informācijas nesniegšana un nepatiesas informācijas sniegšana	13
Konkurences padomes lēmumu un amatpersonu likumīgo prasību nepildīšana	2
Kopā	60

¹ Viena lēmuma ietvaros lemts gan par apvienošanās atļaušanu, gan naudas soda uzlikšanu par apvienošanās nepaziņošanu

Piemērotie naudas sodi

2011. gadā kopumā 28 lēmumu ietvaros Konkurences padome ir piemērojusi naudas sodus 6 307 051,47 latu apmērā. Naudas sodi piemēroti 58 uzņēmumiem.

No Konkurences likuma pārkāpumiem gan pēc piespiesto naudas sodu summārā apjoma, gan pēc konstatēto pārkāpumu skaita (skat. 4. att.) visvairāk sodu pērn uzlikts par aizliegtām vienošanām. Lēmums par Konkurences likuma pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu pieņemts arī četrās lietās par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un divās – par nepaziņotu apvienošanu.

4. attēls. Piemēroto naudas sodu summa (latos) sadalījumā pa pārkāpumu veidiem

Tirgus dalībniekiem par Konkurences likuma pārkāpumiem uzlikto naudas sodu apmērs pārskata periodā bija diapazonā no 1590 līdz 2 830 374 latiem. Piemērotā soda lielums ir atkarīgs no pārkāpuma ilguma un izraisītajām sekām nepaziņotu apvienošanas gadījumā vai no attiecīgā tirgus dalībnieka iepriekšējā finanšu gada apgrozījuma, pārkāpuma smaguma, ilguma, izraisītajām sekām un citiem faktoriem aizliegtu vienošanu un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas gadījumā.

Pārskata gada laikā 15 gadījumos Konkurences padome ir piemērojusi sodus par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa pārkāpumiem – informācijas nesniegšanu un nepatiesas informācijas sniegšanu, kā arī Konkurences padomes lēmumu un amatpersonu likumīgo prasību nepildīšanu.

2011. gada laikā par Konkurences likuma, Reklāmas likuma un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa pārkāpumiem **valsts budžetā ieskaitīti** Konkurences padomes iepriekšējo un arī 2011. gada laikā piemērotie **naudas sodi 3 221 067,2 latu apmērā.**

Līdz 2011. gada beigām nav samaksāti Konkurences padomes uzliktie naudas sodi 9 089 105,37 latu apmērā – nav beidzies to nomaksai atvēlētais laiks, ir uzsākta lēmuma par naudas soda uzlikšanu piespiedu izpilde, kuru veic zvērināts tiesu izpildītājs, vai arī lēmums ir pārsūdzēts un rit tiesvedība. Gadījumā, ja Konkurences padomes lēmums tiek pārsūdzēts, tā ietvaros piemērotais naudas sods uzņēmumam jāmaksā tikai pēc tiesvedības beigām, ja vien tiesa to neatceļ.

2.2. Tiesvedība

Konkurences padomes gala lēmumus par konkurences tiesību pārkāpumiem var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas. Attiecīgi nav pārsūdzami lēmumi par lietas ierosināšanu, par papildu izpēti uzsākšanu tirgus dalībnieku apvienošanās kontroles lietās un par lēmuma pieņemšanas termiņa pagarināšanu.

No visiem Konkurences padomes 2011. gadā pieņemtajiem gala lēmumiem pārsūdzēti tika 19.

2011. gadā tiesvedība tika izbeigta 17 lietās, visās spēkā stājoties Konkurences padomes lemtajam. Trīs gadījumos tiesvedība izbeigta pēc administratīvo līgumu noslēgšanas, bet 14 lietās tiesa atstājusi spēkā Konkurences padomes lēmumu.

Starp būtiskākajiem no Konkurences padomes lēmumiem, kas pērn pēc tiesas spriedumiem stājušies galīgā spēkā, minami, piemēram, 2006. gadā pieņemtais lēmums par aizliegtu vienošanos sodīt trīs papīra produkcijas vairumtirgotājus un 2009. gadā pieņemtie lēmumi par aizliegtu vienošanos sodīt piecus Samsung sadzīves tehnikas tirgotājus un par aizliegtu informācijas apmaiņu sodīt trīs olu ražotājus. Būtiski, ka lēmums par Samsung sadzīves tehnikas tirgotāju pārkāpumu ir **pirmais pēc tiesvedības galīgā spēkā stājies Konkurences padomes lēmums**, kurā līdztekus Latvijas Konkurences likumam lemts arī **par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta pārkāpumu** jeb par aizliegtu vienošanos, kas ietekmē pārrobežu tirdzniecību.

Tāpat būtisks ir arī Augstākās tiesas senāta lēmums atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību un attiecīgi atstāt spēkā Konkurences padomes 2008. gada nogalē pieņemto lēmumu sodīt SIA „Latvijas Propāna gāze” par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, piemērojot netaisnīgas sašķidrinātās naftas gāzes cenas patērētājiem visā Latvijā.

Pārsūdzēto periodā ir notikušas 50 tiesas sēdes, kurās skatīti pārsūdzētie Konkurences padomes lēmumi. 2011. gadam beidzoties, par Konkurences padomes pieņemtajiem lēmumiem tiesvedībā atradās 41 lieta.

Administratīvos līgumus 2011. gadā Konkurences padome ir noslēgusi ar četriem uzņēmumiem.

Administratīvo līgumu jeb izlīgumu Konkurences padome ir tiesīga slēgt, lai izbeigtu tiesisku strīdu. Tādējādi netiek pieļauta ilgstošā tiesvedība, kas parasti seko Konkurences padomes lēmumu pārsūdzībai, tā ļaujot taupīt valsts pārvaldes resursus un paātrināt piemērotā naudas soda nomaksu. Savukārt uzņēmumiem, ar ko tiek slēgts līgums, parasti tiek samazināts piemērotais naudas sods. Kā vienu no pamatnosacījumiem administratīvā līguma noslēgšanai Konkurences padome izvirza vainas konkrētajā pārkāpumā atzīšanu. Pēc līguma noslēgšanas Konkurences padomes lēmums stājas spēkā.

2.3. Konkurences likuma pārkāpumu izmeklēšana

Aizliegtas vienošanās

Aizliegtas vienošanās ir īpaši smags konkurences tiesību pārkāpums, kas var nodarīt lielu un visbiežāk neatgriezenisku kaitējumu konkrētajam tirgum, patērētājiem un nereti ilgtermiņā arī pašiem pārkāpumā iesaistītajiem uzņēmumiem, kas, neizjutot konkurences spiedienu, zaudē konkurētspēju. Tādējādi aizliegtu vienošanos atklāšana un novēršana ir viena no galvenajām Konkurences padomes prioritātēm.

2011. gadā Konkurences padome pieņēma 15 lēmumus par iespējamiem vienošanās aizlieguma pārkāpumiem. Ar septiņiem lēmumiem tika konstatēti pārkāpumi, ar četriem tika lemts par lietas neierosināšanu, jo pēc padziļinātas situācijas izpētes netika gūts apstiprinājums bažām, ko par iespējamiem pārkāpumiem pauduši iesniegumu iesniedzēji. Tāpat četros gadījumos tika lemts par ierosinātas lietas izbeigšanu, jo izpētes gaitā netika gūti pierādījumi iespējamajam pārkāpumam, par ko liecināja sākotnēji Konkurences padomes rīcībā esošā informācija.

Par dalību aizliegtā vienošanās pērn Konkurences padome sodījusi 39 uzņēmumus, piemērojot naudas sodus kopumā Ls 6 055 632,19 apmērā.

Trijās no septiņām lietām, kuru ietvaros pērn tika konstatēti pārkāpumi, izmeklēšana tika uzsākta pēc Konkurences padomes iniciatīvas – informāciju par iespējamajiem pārkāpumiem iestāde ieguva tirgus uzraudzību laikā. Divas lietas tika ierosinātas uz citu institūciju sniegtās informācijas pamata, savukārt par vēl uz diviem pārkāpumiem Konkurences padome informēja tirgus dalībnieki.

Lai arī uzņēmējiem ir nodrošināta iespēja iecietības programmas ietvaros ziņot par dalību kartelī un kā pirmajam ziņotājam tikt atbrīvotiem no naudas soda, līdz šim šī iespēja nav izmantota. Tādējādi vienošanās aizlieguma pārkāpumu atklāšana lielā mērā ir iespējama tieši pateicoties Konkurences padomes aktīvai darbībai, analizējot norises tirgos.

Viens no būtiskākajiem pērn atklātajiem konkurences tiesību pārkāpumiem aizliegta vienošanās starp 22 Latvijas komercbankām. Pārkāpuma rezultātā bankas ilgstoši fiksēja savstarpējās komisijas maksas par maksājuma karšu pieņemšanu, kas savukārt noteica zemāko līmeni tiem maksājumiem, kurus veica tirgotāji, kas savās tirdzniecības vietās pieņem maksājuma kartes, kā arī bankas fiksēja maksājumus, ko bankas savstarpēji maksāja par karšu turētāju darbībām citas bankas bankomātos. Tādējādi tika deformēta konkurence, kā arī nodarīts kaitējums gan tirgotājiem, kas pieņem karšu maksājumus, gan patērētājiem. Aizliegtā vienošanās attiecās uz komisijas maksām, ko bankas maksāja par karšu norēķiniem un par bankomātu pakalpojumiem.

Patērētājiem un ražotājiem būtisks ir arī Konkurences padomes pērn pieņemtais lēmums par aizliegtu vienošanos sodīt Rimi grupas uzņēmumus SIA „RIMI Latvia”, SIA „Supernetto” un SIA „Plesko Real Estate”. Šo uzņēmumu vienošanās izpaudās ar tirdzniecības centru telpu iznomātāju, līgumos paredzot liegumu iznomāt telpas citiem uzņēmumiem bez Rimi grupas uzņēmumu atļaujas un tādējādi ierobežojot konkurējošu specializēto pārtikas veikalu iespējas uzsākt darbību šajos tirdzniecības centros. Konkurences padomes lēmums arī citiem tirgotājiem un telpu iznomātājiem skaidri norāda, ka nav pieļaujami šādi šķēršļi specializēto pārtikas veikalu un ražotāju alternatīvo izplatīšanas kanālu attīstībai.

Četri no septiņiem pērn atklātajiem vienošanās aizlieguma pārkāpumiem bijuši saistīti ar uzņēmumu pretlikumīgām rīcībām publiskajos iepirkumos. Tā, piemēram, Konkurences

padome pieņēma lēmumu sodīt divus būvniecības uzņēmumus, kas, uzticot piedāvājuma sagatavošanu vienam un tam pašam cilvēkam, pieļāva informācijas apmaiņu par dalību publiskā iepirkumā. Sodis tika piemērots arī trim pārtikas tirgotājiem, kas, piedaloties Jūrmalas pilsētas domes izsludinātajā konkursā par pārtikas piegādi 13 bērnu bērnu dārzos, iesniedza saskaņotus piedāvājumus.

Tāpat aizliegta vienošanās tika konstatēta divu mācību centru darbībās – tie bija noslēguši savstarpējas sadarbības līgumu, tomēr ar savām darbībām ievērojami pārsniedza atļautas sadarbības robežas, tādējādi kropļojot konkurenci starp izglītības pakalpojumu sniedzējiem, kas piedalījās Nodarbinātības valsts aģentūras iepirkumos.

Atļautas sadarbības robežas saistībā ar dalību iepirkumos pārsniedza arī pieci būvuzraudzības un projektēšanas uzņēmumi, kas atļautas sadarbības formas – pilnsabiedrības – ietvaros vienojās tirgus sadali un informācijas apmaiņu. Sodot šos uzņēmumus, Konkurences padome uzvēra, ka pilnsabiedrības dibināšana pati par sevi nav pārkāpums, tā ir viens no veidiem, kas ļauj uzņēmumiem kopīgi piedalīties iepirkumā. Tomēr pilnsabiedrības dibināšana neļauj tās biedriem – savstarpēji konkurējošiem uzņēmumiem – pārkāpt konkurences tiesību normas.

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

Jebkurā brīvā tirgū tirgus spēku ietekmē var izveidoties uzņēmumi, kas atrodas dominējošā stāvoklī. Šādu uzņēmumu tirgus vara ir pietiekama, lai darbotos pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem, tomēr atrašanās dominējošā stāvoklī pati par sevi nav pārkāpums – Konkurences likums aizliedz uzņēmumiem šo dominējošo stāvokli izmantot ļaunprātīgi, kavējot konkurentu ienākšanu vai darbību konkrētajā tirgū.

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas novēršana ir īpaši svarīga mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kuriem ierobežotu resursu dēļ nav iespējas uzvarēt negodīgā konkurences cīņā. Ļaunprātīgas kāda tirgus dalībnieka dominējošā stāvokļa izmantošanas novēršana ir būtiska arī no patērētāju interešu aizsardzības viedokļa, jo netiek pieļauta tirgus situācijai neatbilstošu cenu veidošana.

2011. gadā Konkurences padome pieņēma 19 lēmumus par iespējamu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. No tiem četri lēmumi bijuši par pārkāpuma konstatēšanu un naudas soda uzlikšanu, četri par lietas izpēti izbeigšanu un 11 – par lietas neierosināšanu.

Par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu naudas sodu kopumā 206 644,28 latu apmērā Konkurences padome piemērojusi trim komercsabiedrībām.

Par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu pērn divu lēmumu ietvaros tika sodīta Jūrmalas pilsētas domes kapitālsabiedrība „Jūrmalas Siltums”. Gada sākumā Konkurences padome konstatēja, ka SIA „Jūrmalas Siltums” darbību rezultātā siltumenerģijas iepirkuma tirgū Dubultu siltumapgādes zonā darbību nācies pārtraukt neatkarīgam labai draudzīgākas siltumenerģijas ražotājam SIA „Dubultu šķelda”, tādējādi liedzot patērētājiem iespēju gūt labumu no lētākas un labai draudzīgākas siltumenerģijas piegādes pašvaldības siltumapgādes tīklam. Savukārt septembrī SIA „Jūrmalas Siltums” tika piemērots sods par tās rīcību, bez objektīva pamatojuma apkures sezonas laikā liekot uz divām dienām apturēt SIA „Dubultu šķelda” apkures katlu.

Par atkārtotu pārkāpumu – vēršanos pret konkurentu – pērn Konkurences padome sodīja arī Rīgas brīvostas pārvaldi. Konstatētais pārkāpums izpaudās kā ļaunprātīga dominējošā stāvokļa izmantošana, ierobežojot konkurējoša velkoņu pakalpojumu sniedzēja darbību brīvostas teritorijā.

2011. gadā viens uzņēmums sodīts arī par dominējošā stāvokļa mazumtirdzniecībā ļaunprātīgu izmantošanu² – gadam sākoties, Konkurences padome pieņēma lēmumu, ar kuru konstatēja, ka SIA „MAXIMA Latvija” ļaunprātīgi izmantojusi savu dominējošo stāvokli mazumtirdzniecībā, norēķinoties par SIA „Siguldas Maiznieks” produkciju pārmērīgi garos termiņos un aizturētos līdzekļus izmantojot savas uzņēmējdarbības attīstībai. Lēmumā Konkurences padome norādīja, ka taisnīgs un pamatots termiņš, kad mazumtirgotājam kā pircējam ir jānorēķinās par piegādāto produkciju, ir preču vidējais aprites laiks konkrētajā mazumtirdzniecības tīklā, pieskaitot tam līdz 10 dienām, kas varētu būt nepieciešamas, lai veiktu savstarpējo norēķinu salīdzināšanu un citas ar norēķiniem saistītās darbības. Šajā gadījumā tas tika ievērojami pārsniegts un, tā kā SIA „MAXIMA Latvija” atrodas dominējošā stāvoklī mazumtirdzniecībā ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības tirgū lielveikalu vidē Latvijas teritorijā un tai piemīt tirgus vara attiecībā pret SIA „Siguldas Maiznieks”, šāda pārmērīgi garu maksājumu termiņu piemērošana ir aizliegta ar Konkurences likumu.

Uzņēmumu apvienošanās kontrole

Pērn 11 uzņēmumu darījumi atbilduši Konkurences likumā noteiktajiem kritērijiem, pēc kuru sasniegšanas, lai apvienotos, nepieciešama Konkurences padomes atļauja.

No tiem deviņos Konkurences padome pieņēmusi atļaujošu lēmumu, divos gadījumos tirgus dalībniekam ir piemērots naudas sods par apvienošanās ziņojuma neiesniegšanu, bet vienā gadījumā tika lemts par lietas izpēti izbeigšanu, jo paziņotā apvienošanās nepārsniedza Konkurences likuma kritērijus, pēc kuriem darījumam nepieciešama iestādes atļauja.

Tāpat, noslēdzoties 2011. gadam, Konkurences padome pagarināja saistošos noteikumus, ko iestāde 2009. gadā piemēroja uzņēmumiem AS „Sentor Farm aptiekas” un AS „Recipe Plus”, lai novērstu kaitējumu, ko to apvienošanās varētu nodarīt konkurencei. Tādējādi minētajiem uzņēmumiem līdz pat 2015. gadam paliek spēkā aizliegums bez Konkurences padomes atļaujas pārpirkt aptiekas Rīgā, Jēkabpilī, Talsos un Dobelē – pilsētās, kurās tiem jau ir ievērojama tirgus vara.

Uzraugot apvienošanās, Konkurences padomes galvenā prioritāte ir sabiedrības interešu aizsardzība, nepieļaujot pārmērīgu tirgus koncentrāciju un saglabājot izvēli patērētājiem. Vienlaikus iestāde tiecas nodrošināt tirgus dalībnieku ziņojumu ātru un kvalitatīvu izskatīšanu, papildu informācijas iegūšanu un atbilstoša lēmuma pieņemšanu. Vidējais vienas apvienošanās lietas izskatīšanas ilgums Konkurences padomē pērn bija 83 dienas, kamēr maksimālais šādu lietu izskatīšanai Konkurences likumā paredzētais termiņš ir 120 dienas.

2.4. Tirgus uzraudzība

Tirgus uzraudzības ir būtisks konkurences veicināšanas un aizsardzības rīks – tirgus uzraudzību ietvaros iegūstot informāciju par mērķtiecīgi izvēlētiem tirgiem, Konkurences padome veic konkurences situācijas analīzi, nepieciešamības gadījumā izstrādā un iesniedz atbildīgajām institūcijām priekšlikumus konkurences situācijas uzlabošanai, kā arī pārbauda, vai uzraugamajā tirgū netiek veikti Konkurences likuma pārkāpumi.

² Dominējošais stāvoklis mazumtirdzniecībā būtiski atšķiras no klasiskā dominējošā stāvokļa tieši tirgus varas apjoma ziņā. Uzņēmumam, kas atrodas dominējošā stāvoklī mazumtirdzniecībā, piemīt spēja uzspiest netaisnīgus darījuma nosacījumus vai maksājumus piegādātājiem, taču atšķirībā no klasiskā dominējošā stāvokļa nepiemīt spēja rīkoties pilnīgi neatkarīgi no patērētājiem vai konkurentiem. Attiecīgi atrašanās dominējošā stāvoklī mazumtirdzniecībā uzņēmumam uzliek īpašu atbildību, veidojot attiecības ar piegādātājiem.

Lai savas kompetences ietvaros mazinātu ekonomiskās krīzes negatīvo ietekmi uz tautsaimniecību, par prioritāti Konkurences padome bija izvirzījusi to tirgu uzraudzību, kas būtiski ietekmē Latvijas iedzīvotāju ikdienas izdevumus.

Tā četri no 2011. gadā konstatētajiem Konkurences likuma pārkāpumiem tika atklāti, balstoties uz iestādes veikto tirgus uzraudzību ietvaros iegūtu informāciju.

Savukārt no jauna pērn, balstoties uz tirgus uzraudzībā iegūtu informāciju, ierosinātas 11 lietas par iespējamiem pārkāpumiem.

2011. gadā Konkurences padome pabeidza uzraudzību 13³ tirgus sektoros:

- **Augļu un dārzeņu tirgus uzraudzības** ietvaros tika analizēta konkurences situācija gan vairumtirdzniecības, gan mazumtirdzniecības līmenī un secināts, ka uzņēmumi darbojas konkurences apstākļos, patērētājiem ir pieejams plašs augļu un dārzeņu sortiments, un mazumtirgotāju piecenojums augļiem un dārzeņiem kopumā uzskatāms par samērīgu. Patērētāji Latvijā priekšroku dod vietējai produkcijai un par to ir gatavi maksāt vairāk. Konkurences padome arī secināja, ka lielākos draudus godīgai konkurencei rada uzņēmēju negodprātīga rīcība, kas nav tieši saistīta ar konkurences tiesībām – nereti kā Latvijas produkti tiek piedāvāti augļi un dārzeņi, kas patiesībā ievesti no citām valstīm, tādējādi ļaunprātīgi izmantojot patērētāju lojalitāti vietējai produkcijai un kropļojot konkurenci. Reaģējot uz minētajiem pārkāpumiem, Pārtikas un veterinārais dienests 2010. gadā ir uzsācis pastiprināti kontrolēt augļu un dārzeņu izcelsmi.
- **Zāļu izplatīšanas tirgus uzraudzības** ietvaros Konkurences padome analizēja zāļu cenu veidošanās procesu, rezultātā norādot problēmām tirgū, kā arī pastāvošajām iespējām mērķtiecīgi izmantot uzņēmumu konkurenci un normatīvo regulējumu, lai nodrošinātu zemākas cenas un lielāku izvēli patērētājiem. Konkurences padome konstatēja, ka pilnvērtīgi izmantot iespēju noteikt zālēm zemākas cenas nav ļāvusi gan Ministru kabineta apstiprinātā uzcenojumu noteikšanas sistēma, gan iespēja zāļu ražotājiem cīnīties par ārsta nevis pacienta izvēli analogu zāļu gadījumā, gan valsts noteiktās administratīvās barjeras attiecībā uz zāļu reģistrāciju, aptieku atvēršanu un izkārtojumu, paralēlo zāļu importu un ģenērisko zāļu izplatīšanu, kā arī atbildīgo institūciju nespēja nodrošināt, lai visas atlaides, ko saņem zāļu lieltirgotāji un aptiekas, tikt ņemtas vērā, aprēķinot zāļu gala cenu. Par gūtajiem secinājumiem padome informēja Veselības ministriju, kas ir atbildīga par nozares politiku.
- **Cukura realizācijas tirgus uzraudzības** laikā izvērtējot konkurences situāciju parastā 1 kg iepakojumos fasētā cukura tirgū, Konkurences padome secināja, ka augstās cukura cenas veikalos plauktos ļāvusi uzturēt iedzīvotāju vēlme iegādāties Latvijā ražotu cukuru neatkarīgi no tā cenas. Lai arī Latvijas veikalos ir bijis nopērkams salīdzinoši lēts cukurs, tai skaitā tirgotāju pašzīmola cukurs un cukurs plastikāta iepakojumos, patērētāji ilgstoši ir bijuši gatavi maksāt vairāk par Latvijā ražoto cukuru. Tādējādi iepriekš plašsaziņas līdzekļos izskanējušais apgalvojums, ka Latvijā cukura cena ir viena no augstākajām Eiropā, pamatā attiecas uz to cukuru, kuru patērētāji apzināti izvēlējušies, lai arī veikalos plauktos ir bijis pieejams ievērojami lētāks citu izcelsmes valstu cukurs. Tāpat tika konstatēts, ka cenas tirgū ir bijušas atšķirīgas un noteiktas patstāvīgi. Vairumtirgotāju piemērotā minimālā uzcenojuma amplitūda cukuram ir bijusi no 7 % līdz 35 %, savukārt lielveikali piemērojuši uzcenojumu robežās no 4 % līdz 56 %.

³ Informācija par divām no 2010. gadā noslēgtajām tirgus uzraudzībām, ko bija plānots iekļaut 2011. gada pārskatā, kā arī par vienu 2011. gadā noslēgtu uzraudzību tiks publicēta 2012. gada pārskatā, jo, arī noslēdzoties 2011. gadam, plašākas informācijas izpaušana var kaitēt izmeklēšanas interesēm.

- **Degvielas mazumtirdzniecības tirgus uzraudzības** ietvaros iegūtā informācija kalpoja par pamatu, lai ierosinātu pārkāpuma lietu par iespējamu aizliegtu vienošanos trīs Latvijas lielāko degvielas tirgotāju darbībās.
- **Elektroinstalācijas materiālu, elektroenerģijas un telekomunikāciju vadu un kabeļu tirdzniecības tirgus⁴ uzraudzība** ļāva secināt, ka vairumtirdzniecības līmenī konkrētajā tirgū pastāv spēcīga konkurence un tirgus vērtējams kā mēreni koncentrēts un, lai arī lielākā daļa elektroinstalācijas materiālu no vairumtirgotājiem nepastarpināti nonāk pie profesionālajiem pircējiem, intensīva konkurence pastāv arī starp mazumtirdzniecības uzņēmumiem. Tirgus apjomi laikā no 2008. līdz 2010. gadam arvien sarukuši, bet vienlaikus krasi mainījusies tirgus struktūra – ja 2007. gadā Latvijā tika saražoti 25,6 % no kopējā Latvijas tirgū izmantotās produkcijas apjoma, pārējo produkcijas daļu importējot no ārvalstīm, tad 2009. gadā Latvijā ražotās produkcijas apjoma īpatsvars pieauga līdz 51,5 %.
- **Lauksaimniecības un mežizstrādes tehnikas, remonta, tehniskās apkopes pakalpojumu un rezerves daļu tirgus uzraudzības** ietvaros Konkurences padome vērtēja konkurences situāciju tirgū, iegūstot un izvērtējot informāciju par nozares normatīvo regulējumu, importa un eksporta apjomu, reģistrēto traktortehnikas vienību dinamiku, populārākajām traktortehnikas markām, tirgus koncentrāciju, tirgus dalībnieku apgrozījumu, kā arī apzinot tirgus dalībnieku viedokļus par situāciju tirgū. Atsevišķi tika izvērtēti traktortehnikas pārdošanas un servisa pakalpojumu un rezerves daļu pārdošanas līgumu nosacījumi un pilnvaroto pārstāvju ar ražotājiem slēgtajos izplatīšanas līgumos iekļautie nosacījumi, kā arī izlases kārtībā izvēlēti Eiropas Savienības programmas „Lauku saimniecības modernizācija” ietvaros iesniegtie projekti un VAS „Latvijas valsts meži” izvirzītās prasības meža tehnikai. Uzraudzības gaitā Konkurences padome ieguva informāciju, kas ļāva konstatēt divu lauksaimniecības tehnikas tirgotāju aizliegtu vienošanos.
- **Sadzīves ķīmisko tīrītavu pakalpojumu tirgus uzraudzība** ļāva Konkurences padomei iepazīties ar tirgus struktūru un cenu veidošanās principiem, secinot, ka starp tirgus dalībniekiem pastāv konkurence un nav aizliegtu vienošanos. Lai veicinātu pēc iespējas efektīvu līdzekļu izmantošanu, par uzraudzības gaitā iegūtajiem secinājumiem Konkurences padome informēja lielākos valsts un pašvaldību ķīmiskās tīrīšanas pakalpojumu publisko iepirkumu rīkotājus.
- **Pārtikas eļļas tirgus Latvijā tirgus uzraudzība** tika uzsākta 2010. gada nogalē un tās ietvaros tika iegūta informācija, kas Konkurences padomei bija nepieciešama, lai atbildētu uz tirgus dalībnieka iesniegumu, kā arī tika iegūta un apkopota plašāka informācija par eļļas tirgus struktūru, cenu veidošanos un dinamiku. Uzraudzības gaitā konkurences tiesību pārkāpumi netika konstatēti.
- **Piena kooperatīvu darbības uzraudzības** ietvaros Konkurences padome apzināja konkurences situāciju konkrētajā tirgū, lai tās rīcībā būtu nepieciešamā informācija iespējamās Eiropas Savienības likumdošanas maiņas gadījumā - Eiropas Komisija šobrīd virza projektu, kas paredz, ka atzītu piena un piena nozares ražotāju organizāciju biedriem būs tiesības vienoties par cenu, kamēr sarunās aptvertais svaigpiena daudzums vienai organizācijai nepārsniedz: 3,5 % no ES kopējā piena ražošanas apjoma, 33 % no savas

⁴ Instalācijas produkti ir dažādi elektroinstalācijas materiāli – slēdži, rozetes, pagarinātāji, konstrukcijas, durvju zvani, kabeļi un vadi, signalizācijas un kontroles sistēmas, maiņstrāvas ģeneratori, elektrosadales skapji, vadības paneļi, vidēja sprieguma iekārtas, gaismas ķermeņi, būvstiprinājumi un instrumenti

dalībvalsts piena ražošanas apjoma un 33 % no tās dalībvalsts piena ražošanas apjoma, uz kuru pienu paredzēts vest. Projekts paredz nacionālajām konkurences iestādēm individuālos gadījumos lemt par cenu fiksēšanas aizliegumu, lai nepieļautu konkurences izslēgšanu vai novērstu nopietnu kaitējumu konkurencei. Vienlaikus tirgus uzraudzības gaitā Konkurences padome ieguva informāciju par iespējamu vienošanās aizlieguma pārkāpumu divu konkurējošu piena kooperatīvu darbības, kā rezultātā tika ierosināta pārkāpuma lieta.

- **Sāls vairumtirdzniecības tirgus uzraudzība** ļāva Konkurences padomei iepazīties ar konkurences situāciju gan tehniskā, gan pārtikas sāls tirgū. Nedz likuma pārkāpumus, nedz administratīvās barjeras Konkurences padome nekonstatēja, tomēr uzraudzības ietvaros gūtie secinājumi norāda uz vairākiem faktoriem, kas ietekmē konkrēto tirgu, piemēram, NVS valstu valdību lielā ietekme uz to ražotājiem, augstās sāls pārvadāšanas izmaksas u.c.
- **Sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgus uzraudzības** laikā Konkurences padome iepazinās ar konkurences situāciju Latvijas reģionos, tirgus dalībniekiem un to darbību tirgū. Par uzraudzības rezultātā iegūtajiem secinājumiem par izmaiņām, kas būtu jāveic normatīvajos aktos, lai novērstu pastāvošās problēmas šajā tirgū, Konkurences padome ir informējusi par nozari atbildīgo Vides aizsardzības un reģionālas attīstības ministriju. Šī tirgus uzraudzība tiks atsākta 2013. gadā, kad pašreiz noslēgtie līgumi būs izbeigti un pašvaldībām jāriko iepirkumi saskaņā ar jaunajām Atkritumu apsaimniekošanas likuma normām.
- **Telpu nomas līgumu tirdzniecības centros tirgus uzraudzība** tika ierosināta pēc tam, kad Konkurences padome pērn konstatēja aizliegtu vienošanos starp RIMI grupas uzņēmumiem un tirdzniecības centru telpu īpašniekiem. Vienošanās izpaudās, līgumos paredzot liegumu iznomāt telpas citiem uzņēmumiem bez Rimi grupas uzņēmumu atļaujas un ierobežojot konkurējošu specializēto pārtikas veikalu iespējas uzsākt darbību šajos tirdzniecības centros. Tirgus uzraudzības ietvaros Konkurences padome pārbaudīja, vai arī citi tirgus dalībnieki nav pieļāvuši līdzīgus pārkāpumus, kas ierobežo specializēto pārtikas veikalu attīstību un vienlaikus būtiski palielina ražotāju atkarība no mazumtirdzniecības lielveikaliem, jo tiem tiek liegta iespēja veidot efektīvu – pietiekoši lielu, ātri un ērti sasniedzamu – alternatīvu izplatīšanas kanālu, veidojot savu specializēto veikalu ķēdi. Uzraudzības rezultātā tika ierosinātas divas lietas par iespējam pārkāpumiem.

Tāpat 2011. gada laikā tikai turpinātas iepriekš uzsāktas, kā arī no jauna ierosinātas tirgus uzraudzības lietas, kuru izpēte turpinās arī 2012. gadā. Attiecīgi 2011. gadam noslēdzoties, Konkurences padome turpināja izpēti 12 dažādos tirgos.

2.5. Normatīvo aktu pilnveidošana

2011. gada 3. februārī Saeima pirmajā lasījumā apstiprināja likumprojektu „Grozījumi Konkurences likumā”, kas paredzēja, ka veikalam ar ražotāju būtu jānorēķinās 30 dienu laikā par visām piegādātajām pārtikas precēm, tādējādi precizējot Konkurences likumā ietvertu dominējošā stāvokļa mazumtirdzniecībā ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu. Tomēr tā kā turpmāk šos jautājumus ir plānots iestrādāt Tirdzniecības likumā, kas tiek izstrādāt Ekonomikas ministrijas vadībā, šie grozījumi tālāk netika virzīti.

Pērn Konkurences padome ir izstrādājusi vadlīnijas naudas soda piemērošanai par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.⁵ panta (informācijas nesniegšana un nepatiesas informācijas sniegšana Konkurences padomei) un 175.⁶ panta (Konkurences padomes lēmumu un amatpersonu likumīgo prasību nepildīšana) pārkāpumiem. Šo vadlīniju mērķis ir noteikt

patmatprincipus naudas sodu noteikšanai, ievērojot samērīgumu un soda preventīvo mērķi. Par abiem pārkāpumiem kā maksimālais ir paredzēts naudas sods 10 000 latu apmērā.

Lai samazinātu administratīvos šķēršļus un veicinātu konkurenci par labu patērētājiem, 2011. gada laikā Konkurences padome kopumā ir sniegusi **atzinumus par gandrīz 30 Valsts sekretāru sanāksmē izsludinātajiem tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu projektiem, kā arī spēkā esošiem tiesību aktiem**, kas attiecas uz dažādām nozarēm, piemēram, farmāciju, sabiedriskajiem pakalpojumiem, dzīvojamo māju pārvaldīšanu, elektroniskajiem sakariem un daudzām citām.

Izvērtējot normatīvo aktu projektus, Konkurences padome tiecas novērst nepamatotas barjeras, prasības ienākšanai tirgū, nepamatoti atšķirīgus regulējumus, jo jebkādi nepamatoti ierobežojumi konkrētā tirgū atstāj negatīvu ietekmi uz konkurenci un ilgākā laika posmā – arī uz patērētājiem.

Tā, piemēram, pērn Konkurences padome izstrādāja un iesniedza Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijai atzinumu par likumprojektu „Grozījumi Enerģētikas likumā”. Tā ietvaros Konkurences padome piedāvāja izmaiņas un papildinājumus, lai precīzi noregulētu dabasgāzes apgādes komersanta tiesības un nepieļautu iespēju monopoluzņēmumam AS „Latvijas Gāze” ļaunprātīgi izmantot savu dominējošo stāvokli pret plašu sabiedrības un komersantu daļu, kas daļēji arī tika ņemti vērā.

2.6. Starptautiskā sadarbība

Iestādes starptautiskās sadarbības mērķis ir pilnībā izmantot iespējas, ko sniedz Konkurences padomes darbība Eiropas Savienības un pasaules konkurences iestāžu tīklos, bet noteiktās prioritātes – piedalīties normatīvo aktu izstrādē Eiropas Savienības līmenī un nodrošināt savlaicīgu prasību pārņemšanu Latvijas tiesību sistēmā, piedalīties dokumentu apspriešanā, sanāksmju sagatavošanā un to gaitā.

Tāpat tiek nodrošināta sadarbība ar Eiropas Komisiju un citu valstu konkurences aizsardzības iestādēm kopīgu lietu izmeklēšanā un pieredzes apmaiņā.

Konkurences padome aktīvi līdzdarbojas starptautiskās organizācijās un tīklos, no kuriem būtiskākie ir Eiropas konkurences tīkls, Starptautiskais konkurences tīkls un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD).

Eiropas konkurences tīkla (ECN) mērķis ir nodrošināt iespēju Eiropas Savienības dalībvalstu konkurences iestādēm diskutēt par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta (aizliegtas vienošanās) un 102. panta (dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana) piemērošanu, kā arī veicināt sadarbību starp šīm iestādēm.

2011. gadā Konkurences padome turpināja aktīvu dalību ECN darbā. Lai apgūtu pārējo Eiropas Savienības dalībvalstu un Eiropas Komisijas pieredzi konkurences tiesību pārkāpumu izmeklēšanā, veicinātu sadarbību ar citām konkurences iestādēm un piedalītos jaunāko Komisijas iniciatīvu apspriešanā, Konkurences padomes pārstāvji piedalījās ECN plenārsēdēs un vairāku tās darba grupu un apakšgrupu sanāksmēs, kurās tika apspriesti ar kartelu apkarošanas praksi un politikas veidošanu saistīti jautājumi, kā arī jautājumi par Eiropas Savienības dalībvalstu pieredzi apvienošanās gadījumu uzraudzībā un darbā ar elektroniskajiem pierādījumiem (*Forensic IT*), jautājumi par konkurenci farmācijas, telekomunikāciju un pārtikas preču tirgū, kā arī finanšu un maksājumu pakalpojumu tirgū. Latvijas Konkurences padome bija pārstāvēta arī Eiropas Komisijas organizētajā ekspertu darba grupā par labāku pārtikas piegādes ķēdi, kā arī vecāko ekonomistu darba grupā.

Tāpat Konkurences padome ir sniegusi informāciju ECN apkārtrakstam, kas tiek izdots reizi divos mēnešos. Apkārtrakstā tiek iekļauta informācija par svarīgākajiem notikumiem ECN dalībvalstu konkurences uzraudzības iestāžu darbībā – būtiskākajām izskatītajām lietām, veiktajiem pētījumiem un tirgus uzraudzībām, likumdošanas aktualitātēm un citiem būtiskiem ar konkurences politiku saistītiem jautājumiem.

Starptautiskā konkurences tīkla (ICN) ietvaros tiek nodrošināta informācijas un pieredzes apmaiņa starp konkurences uzraudzības iestādēm no visas pasaules, tādējādi veicinot dinamisku dialogu, kas savukārt kalpo par pamatu vienotas izpratnes un pamatotu konkurences politikas principu izveidei. Arī pārskata gadā Konkurences padome ICN sniegusi pārskata informāciju par konkurences tiesību jautājumiem Latvijā.

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) mērķis ir atbalstīt ekonomisko izaugsmi, veicināt nodarbinātību, paaugstināt dzīves kvalitāti, uzturēt finanšu stabilitāti, atbalstīt citu valstu ekonomisko attīstību, kā arī sekmēt tirdzniecības pieaugumu. Viens no būtiskiem šīs organizācijas darbības virzieniem ir tieši konkurences uzraudzība. Pērn Konkurences padome vērsās OECD ar lūgumu izvērtēt plašākas līdzdalības iespējas, un 2011. gada nogalē Konkurences padome saņēma oficiālu OECD ielūgumu nākamajos divus gadus novērotāja statusā piedalīties OECD Konkurences komitejā. Tas dos iespēju Konkurences padomei apgūt starptautisko pieredzi un piedalīties starptautiskās ekonomiskās politikas veidošanā.

2011. gadā Konkurences padome pārstāvēja Latviju OECD Globālajā forumā par konkurences jautājumiem. Forumā ietvaros īpaša uzmanība tika pievērsta tādiem tematiem kā krīzes kartēli un pārrobežu apvienošanās kontrole. Pasākuma laikā apspriestā problemātika Latvijas Konkurences padomei ļāva secināt, ka Latvijā apvienošanās kontrole tiek veikta kvalitatīvi un saprātīgos termiņos, turklāt tai ir nodrošināta atbilstoša normatīvā bāze un resursi.

2010. gadā Konkurences padomes vadība piedalījās vairākos ikgadējos starptautiskos konkurences uzraudzības iestāžu pasākumos – Eiropas Komisijas Konkurences ģenerāldirektorāta organizētajā konkurences iestāžu vadītāju sanāksmē, Eiropas konkurences institūciju vadītāju sanāksmē, Eiropas Konkurences dienas konferencē, kā arī Krievijas Federācijas konkurences institūcijas organizētajā Konkurences dienas konferencē.

Pērn Konkurences padome sniegusi atbildes par konkurences politikas jautājumiem Latvijā Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankai un starptautiskajam izdevumiem *Global Competition Review*.

2011. gadā **Baltijas valstu konkurences uzraudzības iestāžu sadarbības** ietvaros Latvijas Konkurences uzraudzības iestādes delegācija piedalījās VIII ikgadējā Baltijas valstu konkurences konferencē Viļņā.

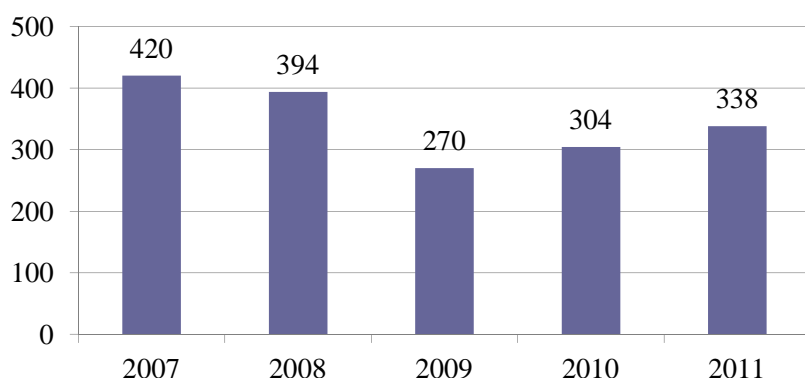
Pārskata periodā Konkurences padomes darbinieki sniedza visu nepieciešamo atbalstu Eiropas Komisijas Konkurences Ģenerāldirektorāta pārstāvjiem, kas veica iepriekš nepaziņotas pārbaudes Baltijas valstu dzelzceļa pārvadājumu kompānijās un gāzes sektorā, jo radušās aizdomas, ka varētu tikt pārkāpti Eiropas Savienības konkurences noteikumi. Tāpat pēc Lietuvas konkurences institūcijas lūguma Konkurences padome veica iepriekš nepaziņotu pārbaudi Latvijas nacionālās lidsabiedrības AS „AirBaltic” birojā Rīgā.

Dalība Eiropas Savienības tiesību aktu izstrādē un izpildē

Pārskata periodā Konkurences padome ir piedalījusies Latvijas nostājas izstrādē par Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido tirgu kopīgo organizāciju lauksaimniecības produktiem (Vienotā TKO regula), kā arī atbilžu sagatavošanā uz Eiropas Komisijas paziņojumā „Ceļā uz visā Eiropas Savienībā vienotu pieeju kolektīvo prasījumu jautājumos” iekļautajiem jautājumiem.

2011. gadā Konkurences padome saņēma informāciju par 338 lietām, kuras iesniegtas izvērtēšanai Eiropas Komisijā saistībā ar Padomes regulu Nr. 139/2004 par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (EK apvienošanās regula). No tām lietās, kuru ietvaros apvienošanās dalībniekiem Latvijā bija uzrādīts apgrozījums, netika konstatēts, ka apvienošanās būtiski ietekmētu konkurenci Latvijā, tādējādi nebija nepieciešams aicināt Komisiju izvērtēt nepieciešamību kādu apvienošanās lietu vai atsevišķas lietas daļu nodot izskatīšanai Konkurences padomei saskaņā ar Konkurences likumu.

Salīdzinot ar iepriekšējiem diviem gadiem, pērn Eiropas Komisijā izskatīto apvienošanās gadījumu skaits pieaudzis, tomēr 2008. gada līmenis vēl nav sasniegts (skat. 5. att.).

5. attēls. Eiropas Komisijā izskatīto apvienošanās lietu skaits

Kopumā visvairāk paziņojumu par uzņēmumu saplūšanu, apvienošanās vai kopuzņēmuma (*joint venture*) izveidošanu pērn Eiropā saņemti no farmācijas, medicīnas piederumu, patēriņa preču, finanšu pakalpojumu, kā arī elektroenerģijas un gāzes tirgu dalībniekiem. Daudz apvienošanās gadījumu pērn bijis arī ķīmijas rūpniecības, televīzijas un informācijas tehnoloģiju tirgos.

Papildus šīm lietām saskaņā ar EK Regulu Nr. 773/2004 pērn iestāde saņēmusi informāciju par izmeklēšanas gaitu 6 Eiropas Komisijā ierosinātās lietās par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. un 102. panta pārkāpumiem (dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana un aizliegtās vienošanās), tādējādi nodrošinot iespēju izvairīties no paralēlas izmeklēšanas veikšanas.

Dalība mērķsadarbības projekta īstenošanā Moldovas konkurences uzraudzības iestādē

Piedaloties konkursā, 2010. gadā Konkurences padome ieguvusi tiesības piedalīties Moldovas, Rumānijas, Latvijas un Austrijas konkurences iestāžu mērķsadarbības (*Twinning*)⁵ projekta īstenošanā. Projekta mērķis ir atbalsta sniegšana Moldovas konkurences aizsardzības aģentūrai konkurences un valsts atbalsta politikas ieviešanā un īstenošanā. Ar atklāšanas konferenci Kišiņevā projekta īstenošana tika uzsākta 2011. gada martā un tam atvēlēti 18 mēneši, kā arī Eiropas Savienības finansējums 1 milj. eiro apmērā.

Projekta vadību kā galvenais partneris organizē Rumānijas konkurences iestāde, bet Latvijas un Austrijas iestādes piedalās kā jaunākie partneri. Katra no iestādēm ir atbildīga par vienas komponentes jeb tematiskās sadaļas ieviešanu, kā arī nominē savus ekspertus pārējo komponentu realizācijai.

Latvijas Konkurences padomes pārraudzībā norisinās sadaļas „Institucionālās kapacitātes stiprināšana” ieviešana, kuras ietvaros paredzēts piedalīties uz iestādes organizācijas efektivitāti vērstās aktivitātēs kā, piemēram, stratēģiskā plāna sagatavošanā un iekšējo procedūru uzlabošanā. Tāpat Latvijas eksperti piedalās komponentes „Konkurences likums” ieviešanā. Savukārt trešā projekta komponente būs veltīta valsts atbalsta jautājumiem.

⁵ Mērķsadarbības projektu pamatideja ir stiprināt valsts pārvaldes institūciju kapacitāti un veicināt likumdošanas sakārtošanu, piesaistot ES dalībvalstu ekspertus un radot iespēju veidot partnerattiecības un sadarbību starp dažādām valstīm. Projektu īstenošanu finansē Eiropas Savienība. Mērķsadarbības projektu programma tika izveidota 1998. gadā, lai ES kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm, kā arī jaunajām dalībvalstīm sniegtu augstvērtīgu atbalstu administratīvās un tiesiskās kapacitātes stiprināšanai atbilstoši ES prasībām.

III. KONKURENCES PADOMES PĀRVALDĪBA

3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

2011. gadā Konkurences padome ir apguvusi 96,3 % no iestādei kopumā paredzētā finansējuma. Šajā gadā Konkurences padome piedalījās Eiropas Savienības finansēta mērķsadarbības (*Twining*) projekta „*Atbalsts konkurences un valsts atbalsta politikas ieviešanai un īstenošanai*” ieviešanā Moldovas Republikā. Projekta realizācijai paredzētie līdzekļi (skat. 4. tabulu) veidoja 13,06 % no budžetā apstiprinātā finansējuma apakšprogrammai „**Konkurences politikas ieviešana**”.

Tādējādi kopumā apakšprogrammā „**Konkurences politikas ieviešana**” 2011. gadā apgūti līdzekļi 490,14 tūkst. latu apmērā, tai skaitā Konkurences padomes pamatdarbības īstenošanai 433,65 tūkst. latu, kas ir par 15,58 tūkst. latu jeb 3,47 % mazāk nekā 2010. gadā (skat. 3. tabulu).

Izdevumu samazinājums, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, veidojies divu iemeslu dēļ: pirmkārt, Valsts pamatbudžeta konsolidācijas ietvaros Konkurences padomes pamatdarbībai paredzētais finansējums tika samazināts par 7,88 tūkst. latu; otrkārt, ievērojams skaits darbinieku un ierēdņu uzteikuši darbu, par galveno iemeslu minot neatbilstošu atalgojumu.

3. tabula. Finansējums Konkurences padomes pamatdarbības īstenošanai

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	450 401	442 524	442 524
1.1.	dotācijas	450 401	442 524	442 524
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi			
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība			
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi			
2.	Izdevumi (kopā)	449 229	442 524	433 649
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	446 239	442 524	433 649
2.1.1.	kārtējie izdevumi	446 239	442 524	433 649
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti			
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti			
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	2 990		

4. tabula. ES finansējums Konkurences padomei mērķsadarbības projekta īstenošanai Moldovā

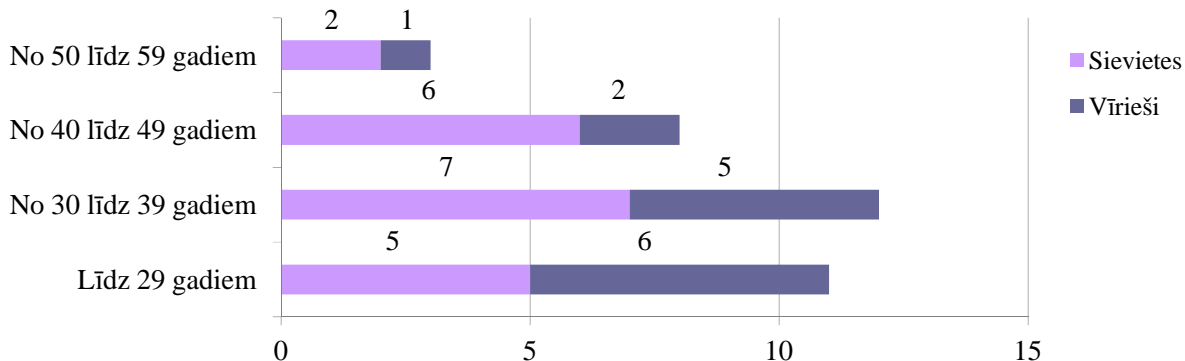
Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	66 450	66 450
1.1.	dotācijas		
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	66 450	66 450
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība		
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi		
2.	Izdevumi (kopā)	66 450	56 489
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	63 450	53 577
2.1.1.	kārtējie izdevumi	63 450	53 577
2.1.2.	procentu izdevumi		
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti		
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība		
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti		
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	3 000	2 912

3.2. Personāls

2011. gadā Konkurences padomē bija 43 amata vietas, no kurām 36 – valsts civildienesta ierēdņu amata vietas, bet pārējās septiņas – darbinieku amata vietas.

Faktiskais iestādē nodarbināto personu skaits 2011. gada nogalē bija 34 personas, no kurām 29 bija valsts civildienesta ierēdņi, bet pieci – darbinieki.

2011. gadā Konkurences padomē 59 % no personāla bija sievietes un 41 % – vīrieši (skat. 6. att.). Personāla vidējais vecums pārskata gada nogalē bija 35 gadi.

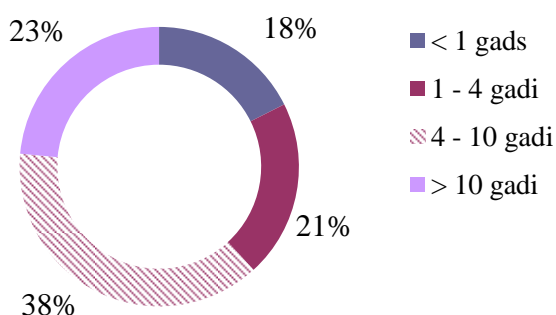

6. attēls. Personāla skaits sadalījumā pa vecuma un dzimuma grupām

2011. gadā tika atbrīvoti septiņi valsts civildienesta ierēdņi un trīs darbinieki. Valsts civildienesta attiecības tika uzsāktas ar sešiem ierēdņiem un vienu darbinieku.

Pērn pilnvaru termiņš beidzās Konkurences padomes priekšsēdētājam un vienam no Konkurences padomes locekļiem. Abas amatpersonas tika apstiprinātas uz pilnvaru termiņu atkārtoti. 2011. gada sākumā valsts civildienesta attiecības tika uzsāktas ar jaunu Konkurences padomes locekli, kurš tika iecelts amatā konkursa kārtībā.

Pārskata gada beigās 23 % darbinieku iestādē bija nostrādājuši vairāk nekā desmit gadus jeb visu Konkurences padomes kā patstāvīgas valsts pārvaldes iestādes pastāvēšanas laiku. Darbinieku sadalījumu pēc iestādē nostrādātā laika skat. 7. attēlā.

7. attēls. Darbinieku sadalījums pēc Konkurences padomē nostrādātā laika

2011. gada beigās 47 % no personāla bija piešķirta augstākā 6. kvalifikācijas pakāpe, bet 21 % – 5. kvalifikācijas pakāpe.

Personāla izglītība

2011. gadā iestādē visiem 33 no 34 nodarbinātajiem ierēdņiem un darbiniekiem bija augstākā izglītība un 22 strādājošie jeb 65 % no kopējā personāla skaita bija ieguvuši maģistra grādu.

Ņemot vērā iestādes darbības specifiku, vairumam darbinieku ir jurista vai ekonomista izglītība. Pārējie ieguvuši izglītību inženierzinātnēs, vadībzinātnē u.c. Vairākiem ierēdņiem ir iegūtas divas augstākās izglītības.

2011. gadā pēc ierēdņu un darbinieku darbības rezultātu novērtēšanas tika apzinātas nepieciešamās mācības un pēc sastādītā apmācību plāna 16 darbinieki tika nosūtīti kvalifikācijas paaugstināšanai uz piecām Valsts administrācijas skolas piedāvātajām apmācībām un diviem semināriem citās mācību iestādēs. Konkurences padomes darbinieki apmeklēja mācības tādās jomās kā konkurences tiesības, korupcijas novēršana, publiskie iepirkumi, angļu valoda, franču valoda un citas.

3.3. Iestādes darbības uzlabošana

Konkurences padome savā darbībā ievēro labas pārvaldības principus, kas saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

Lai nodrošinātu iespējami kvalitatīvu un ātru lietu izskatīšanas procesu, kurā līdzsvarota atklātība un datu aizsardzība, Konkurences padome tiecas arvien pilnveidot iekšējos normatīvos aktus.

2011. gadā ar mērķi efektivizēt informācijas iegūšanu izmeklējamās lietās tika parakstīta starpresoru vienošanās ar Valsts ieņēmumu dienestu, kā arī izstrādāti attiecīgās datu noliktavas sistēmas lietošanas nosacījumi.

Turpinot iepriekšējos gados aizsākto atbalsta funkciju nodrošināšanai nepieciešamo resursu optimizāciju, pārskata gadā tika parakstīta vienošanās ar Ekonomikas ministriju par datoru un citas biroja tehnikas nodošanu ministrijas pārziņā.

Ar mērķi pilnveidot iestādei piešķirto **finanšu līdzekļu lietderīgu izlietošanu** un kontroli Konkurences padome ir veikusi vairāku iekšējo normatīvo aktu aktualizāciju, tai skaitā attiecībā uz publisko iepirkumu organizēšanas kārtību, kā arī iestādes resursu izmantošanu.

Lai novērstu korupcijas riskus 2011. gadā tika aktualizēta interešu konflikta nepieļaušanas kontroles sistēma, kā arī tika pārskatīta valsts noslēpuma iekšējās kontroles sistēma. Tāpat tika pārskatīts Konkurences padomes Ētikas kodekss, kā arī aktualizēta fizisko personu datu aizsardzības sistēma.

IV. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Viens no būtiskākajiem Konkurences padomes uzdevumiem ir konkurences veicināšana, uzlabojot sabiedrības izpratni par konkurences tiesību normām un to ietekmi un uzņēmējdarbības vidi, kā arī sabiedrību kopumā.

Informējot un izglītojot sabiedrību, Konkurences padome tiecas veidot uz zināšanām balstītu konkurences kultūru un tādējādi atbilstoši savam darbības virsmērķim veicināt situāciju, kad tirgus strādā patērētāju interesēs un pastāv spēcīga konkurence starp godīgi strādājošiem uzņēmumiem.

Situācijā, kad sabiedrība ir informēta par konkurences tiesību normām un to būtību, pieaug neiecietības pret konkurences tiesību pārkāpumiem, tādējādi samazinās iespēja šīs normas pārkāpt un uzraugošajai institūcijai palielinās iespēja atklāt likumpārkāpumus.

Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Būtisks komunikācijas kanāls Konkurences padomes saziņai ar tās mērķauditoriju ir iestādes **interneta vietne** www.kp.gov.lv. Tajā ievietota informācija par Konkurences padomi, tās funkcijām un darbības rezultātiem – tajā tiek publicēti Konkurences padomes pieņemtie lēmumi, informācija par veiktajām tirgus uzraudzībām un pētījumiem, kā arī informācija par aktualitātēm konkurences politikas jomā Latvijas un Eiropas Savienības mērogā un par Latvijas tiesu pieņemtajiem spriedumiem par Konkurences padomes lēmumiem.

Vienlaikus interneta vietnē ir nodrošināta iespēja uzdot jautājumu Konkurences padomes speciālistiem, ļaujot iestādei saņemt atgriezenisko saiti – informāciju par tās darbības vērtējumu un iespējamajiem problēmjautājumiem, kam jāpievērš pastiprināta uzmanība.

Par pieņemtajiem lēmumiem un aktualitātēm konkurences uzraudzības jomā Konkurences padome regulāri **informē plašsaziņas līdzekļus**, jo katrs pieņemtais lēmums attiecas ne vien uz konkrēto situāciju un tirgus dalībniekiem, bet arī uz konkurences vidi kopumā. Publiskajā vidē pieejama informācija par konstatētiem pārkāpumiem uzskatāmi parāda nelikumīgas rīcības sekas, tādējādi veicinot sabiedrības izpratni un tiesisku rīcību.

Lai skaidrotu konkurences situāciju un tendences dažādos preču un pakalpojumu tirgos, iepriekš izvērtējot informācijas nozīmīgumu plašākai sabiedrībai, Konkurences padome informē plašsaziņas līdzekļus par tās veikto tirgus uzraudzību un pētījumu rezultātiem.

Lai neapdraudētu izmeklēšanas intereses, kā arī lieki nekaitētu tās pārbaudīto uzņēmumu reputācijai, pirms lietā ir pieņemts lēmums un attiecīgi pirms ir zināms, vai ir noticis likuma pārkāpums, Konkurences padome nesniedz publisku informāciju par tās uzsāktajām izmeklēšanām un veiktajām pārbaudēm. Tomēr pērn pēc pārbaūžu veikšanas divos piena kooperatīvos paši pārbaudītie uzņēmumi izplatīja maldinošu informāciju par veiktajām pārbaudēm. Lai nepieļautu, ka izplatītā maldinošā informācija jebkādā veidā kavē godīgu zemnieku kooperāciju, Konkurences padome preses konferences ietvaros skaidroja veikto pārbaūžu iemelsu un mērķus.

Lai veicinātu tirgus dalībnieku tiesisku rīcību un panāktu vienotu izpratni par spēkā esošajām konkurences tiesību normām, Konkurences padome rīko pasākumus, kas saistīti ar **tiesību aktu normu satura skaidrošanu**.

Tā pērn Konkurences padome sagatavojusi un ievietojusi tās interneta vietnē vadlīnijas naudas soda piemērošanai par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.⁵ panta (informācijas

nesniegšana un nepatiesas informācijas sniegšana Konkurences padomei) un 175.⁶ panta (Konkurences padomes lēmumu un amatpersonu likumīgo prasību nepildīšana) pārkāpumiem.

Tirgus uzraudzību laikā konstatējot, ka mazumtirgotāji līgumos ar piegādātājiem (vairumtirgotājiem) iekļauj nosacījumus, kas paredz, ka piegādātājam jāatmaksā mazumtirgotājam cenas starpība gadījumos, kad piegādātājs preces citam mazumtirgotājam pārdevis lētāk, Konkurences padome sagatavoja un publicēja skaidrojumu, ka šāda prakse var tikt vērtēta kā aizliegta vienošanās, kas ierobežo piegādātāju rīcības brīvību un mazina cenu konkurenci starp mazumtirgotājiem.

Tāpat Konkurences padome savā mājas lapā ir publiskojsi ECN Apvienošanās darba grupas izstrādāto un Eiropas Komisija un Eiropas konkurences uzraudzības iestāžu vadītāju apstiprināto labas prakses vadlīniju dokumentu, kura mērķis ir veicināt sadarbību un informācijas apmaiņu starp nacionālajām konkurences uzraudzības iestādēm Eiropas Savienības ietvaros gadījumos, kad tirgus dalībnieku apvienošanās nevērtē Eiropas Komisija, tomēr atļauju nepieciešams saņemt vairākās dalībvalstīs. Vadlīnijas izstrādātas, lai mazinātu grūtības, ko var radīt šāda apvienošanās paziņošana vairākām iestādēm. Tajās identificēti vērtēšanas etapi, kuros uzraudzības iestāžu sadarbība visvairāk nepieciešama, tāpat definēta informācija, ar kuru iestādēm būtu jāapmainās.

Pērn žurnāls „Jurista Vārds” rubrikā „Tiesību prakse” uzsācis publicēt arī būtiskākos Konkurences padomes lēmumus un tiesu spriedumus, kas sniedz padziļinātu skatījumu aplūkotajā konkurences tiesību problemātikā.

Lai aktualizētu un skaidrotu konkurences tiesību jautājumus, pērn Konkurences padomes speciālisti biznesa žurnālam „Kapitāls” sagatavoja rakstus par tādām tēmām kā paziņotas vienošanās, dominējošā uzņēmuma īpašā atbildība, dominējošā stāvokļa mazumtirdzniecībā ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums un konkurences tiesību problemātika nozaru asociāciju ietvaros.

Tā kā Konkurences padome par vienu no savām prioritātēm ir izvirzījusi publisko iepirkumu pretendentu aizliegtu vienošanos atklāšanu un novēršanu, 2011. gadā iestāde ar semināru Ventspilī uzsāka lekciju ciklu pašvaldību un to uzņēmumu iepirkumu speciālistiem par iespējām atpazīt un nepieļaut iepirkumu pretendentu konkurences tiesību pārkāpumus. Tieši iepirkumu rīkotāji darbā ar saņemtajiem piedāvājumiem visātrāk var pamanīt pazīmes, kas liecina par aizliegtu vienošanos starp pretendentiem, un tālāk rīkoties, lai pasargātu savu organizāciju un pašvaldību gadījumā – iedzīvotājus – no kaitējuma, ko rada šādi pārkāpumi.

Tāpat Konkurences padome pārstāvji aktīvi piedalās arī citu organizāciju rīkotos pasākumos, skaidrojot konkurences tiesību jautājumus, kā arī informējot par aktualitātēm. Tā 2011. gadā Konkurences padomes speciālisti ar savām prezentācijām piedalījušies divos izdevniecības Dienas Bizness organizētos pasākumos – pārtikas nozares forumā „Veselīga konkurence – attīstības pamats” un konferencē veselības aprūpes nozares uzņēmumu vadītājiem „Veselības aprūpe 2011 – esošais un gaidāmais”.

Zvērinātu advokātu biroja „BORENIUS” organizētajā klientu konferencē Konkurences padome sniedza prezentāciju par vienošanās aizliegumu publiskajos iepirkumos.

Savukārt Banku augstskolā notika Konkurences padomes priekšsēdētājas publiskā lekcija „Konkurences politika Latvijā: normatīvais regulējums un tā piemērošana”, kuras laikā iestādes vadītāja sniedza ieskatu Eiropas un Latvijas konkurences tiesību normatīvajā regulējumā, skaidroja, kāda loma un uzdevumi ir Konkurences padomei, aplūkoja dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas un vienošanās aizliegumu, kā arī apvienošanās uzraudzības principus un piemērošanu praksē.

Ikdienas darba ietvaros Konkurences padomes darbinieki juridisko pakalpojumu biroju pārstāvjiem, uzņēmējiem un citiem interesentiem rakstiski, telefoniski vai iestādes noteiktajos apmeklētāju pieņemšanas laikos klātienē sniedz **konsultācijas par konkurences jautājumiem**. 2011. gada laikā sniegtas vairāk nekā 200 konsultācijas.

Regulāri piedaloties starptautiskās konferencēs un Eiropas Savienības organizāciju darba grupās par konkurences normu piemērošanu dalībvalstīs, Konkurences padomes pārstāvji piedalās pilsoniskās sabiedrības, nevalstisko organizāciju un komercsabiedrību informēšanā un tādējādi **konkurences kultūras veidošanā starptautiskā līmenī**.

Sabiedrības līdzdalība

Konkurences politikas izstrādē un kultūras veidošanā būtiska loma ir Konkurences padomes **sadarbībai ar nevalstisko sektoru** (uzņēmējiem un to profesionālajām apvienībām, pilsonisko sabiedrību) – informācijas apmaiņa normatīvo aktu izstrādes gaitā ļauj laikus novērst iespējamās nepilnības, savukārt konsultācijas par spēkā esošajām tiesību normām nodrošina to izpratni un veicina ievērošanu.

Pārskata periodā, lai pārrunātu aktuālus konkurences politikas jautājumus, Konkurences padomes darbinieki tikušies ar Latvijas Pārtikas tirgotāju asociācijas, Latvijas Tirgotāju asociācijas, Latvijas Apdrošinātāju asociācijas, Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācijas, Eiropas Konkurējošo Telekomunikāciju asociācijas, Latvijas Elektronisko komunikāciju asociācijas, Latvijas Telekomunikāciju asociācijas, Latvijas Būvinženieru savienības, Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācijas, Latvijas Siltumuzņēmumu asociācijas, Latvijas Pilnvaroto autotirgotāju asociācijas, Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas un citu organizāciju, kā arī tirgus dalībnieku – uzņēmumu – pārstāvjiem.

Tieši sabiedrības līdzdalība – tirgus dalībnieku ziņojumi par iespējamiem konkurences tiesību pārkāpumiem – ir būtisks informācijas avots, kas palīdz Konkurences padomei konstatēt un novērst tirgus kropļojumus.

Būtisks sabiedrības līdzdalības veids ir tās sniegtais **vērtējums par iestādes darbu** – šī atgriezeniskā saite palīdz konstatēt un novērst iestādes darbības nepilnības. Dialoga veidošana ar komercsabiedrībām Konkurences padomei ļauj novērst iespējamās konfliktsituācijas.

V. PLĀNI 2012. GADAM

Konkurences aizsardzības jomā 2012. gadā iestādes prioritāte nemainīgi būs smagāko Konkurences likuma pārkāpumu – karteļa vienošanos un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas – atklāšana un novēršana.

Konkurences padomes uzmanības centrā būs tie tirgi, kas visvairāk ietekmē iedzīvotāju ikdienas izdevumus – pirmās nepieciešamības pārtikas preces, degviela, medicīna u.c.

Pastiprināta uzmanība tiks pievērta arī publisko iepirkumu pretendentu darbībām, jo uzņēmumu aizliegtas vienošanās var ievērojami sadārdzināt jebkuru iepirkumu, tā piespiežot valstij vai pašvaldībai un tātad arī iedzīvotājiem pārmaksāt.

Konkurences veicināšanas jomā Konkurences padome paredzējusi plašas tirgus uzraudzības aktivitātes, kas ļauj operatīvi iegūt un analizēt informāciju par konkurences situāciju patērētājiem būtiskākajos tirgos, kā arī meklēt risinājumus tās uzlabošanai.

Tirgus uzraudzības ļauj iestādei ne vien pēc savas iniciatīvas atklāt un novērst konkurences tiesību pārkāpumus, bet arī identificēt nepamatotus dažādu nozaru normatīvā regulējuma izraisītus konkurences kropļojumus, kā arī tirgus dalībniekiem un plašākai sabiedrībai piedāvāt ieskatu dažādu nozaru tirgu konkurences situācijā un attīstības tendencēs.

2012. gada budžets palielinās Konkurences padomes iespējas saglabāt esošos augsti kvalificētos ierēdņus, kā arī aizpildīt daļu no vakancēm, kas, savukārt, dos iespēju turpināt veikt kvalitatīvus tirgus pētījumus, lai novērstu negodīgu konkurenci un ierobežotu cenu nepamatotas paaugstināšanas risku tādās jomās kā būvniecība, veselība, pārtika, sabiedriskie pakalpojumi, kā arī uzraudzīt trešās enerģētikas paketes un Pakalpojumu direktīvas īstenošanu cenu nepamatotas paaugstināšanas risku novēršanā.

2012. gadā Konkurences padome arī plāno rosināt grozījumus Konkurences likumā, lai nepieļautu, ka uzņēmumi, mērķtiecīgi pārtraucot komercdarbību, izvairās no Konkurences padomes uzliktā soda nomaksas. Tādējādi Latvijā attiecībā uz sodu iekasēšanu būtu līdzīgi nosacījumi kā Eiropas Savienības lietās, bet pielāgoti nacionālajai tiesību sistēmai.

Tāpat Konkurences padome turpinās sekot līdzi jaunā Tirdzniecības likuma izstrādes gaitai – šis likums top Ekonomikas ministrijas paspārnē sadarbībā ar citām iestādēm un uzņēmēju nevalstiskajām organizācijām.

Lai nodrošinātu viegli pieejamu, plašu un ērti izmantojamu informāciju par konkurences tiesībām Latvijā, kā arī uzraudzības aktivitātēm, Konkurences padome paredzējusi veikt uzlabojumus tās interneta vietnē.

Starptautiskās sadarbības jomā Konkurences padome turpinās līdzdarboties Eiropas Savienības u.c. darba grupās, kas izstrādā ieteikumus Eiropas Savienības tiesību sistēmas pilnveidošanai, kā arī nodrošina pārrobežu pārkāpumu izmeklēšanu.

Sākot ar 2012. gadu turpmākos divus gadus Konkurences padome ir aicināta novērotāja statusā piedalīties OECD Konkurences komitejā, tā dodot iespēju Konkurences padomei apgūt starptautisko pieredzi un piedalīties starptautiskās ekonomiskās politikas veidošanā.

Tāpat Konkurences padome turpinās dalību Moldovas, Rumānijas, Latvijas un Austrijas konkurences iestāžu mērķsadarbības (*Twining*) projekta īstenošanā, tā ietvaros sniedzot atbalstu Moldovas konkurences aizsardzības aģentūrai konkurences un valsts atbalsta politikas ieviešanā un īstenošanā.

Kontakti

Konkurences padome

Brīvības iela 55, LV-1010, Latvija

Tālrunis: 67282865

Fakss: 67242141

E-pasts: konkruence@kp.gov.lv

Interneta vietne: www.kp.gov.lv